

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра психології розвитку
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія розвитку

Освітня програма «Психологія»
Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія розвитку
Освітня програма	«Психологія»
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Третій - <u>доктор філософії</u>
Статус дисципліни	Нормативна
Курс / семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості психічного та особистісного розвитку людини на різних етапах онтогенезу. В межах курсу здійснюється вивчення стадій розвитку, закономірностей їх змін, періодизацію психічного розвитку та розвитку особистості, залежність психічного розвитку від культурно-історичних та соціальних умов. Структуру навчальної дисципліни складають 2 змістові модулі (ЗМ), що включають 9 тем. До першого ЗМ увійшли теми: «Вступ до дисципліни «Психологія розвитку»», «Поняття розвитку та його основні принципи, закономірності, механізми», «Психологічні теорії розвитку»; до другого ЗМ увійшли теми: «Психологія розвитку людини в пренатальному та немовлячому періоді онтогенезу», «Психологія розвитку людини в період раннього віку», «Психологія розвитку людини в дошкільному періоді онтогенезу», «Психологія розвитку людини в молодшому шкільному віці», «Психологія розвитку людини в підлітковому та юнацькому віці», «Особливості розвитку людини в період дорослості».

Метою запропонованого курсу: ознайомлення аспірантів з основними поняттями психології розвитку. Формування у здобувачів наукового розуміння проблеми розвитку у психології як на теоретичному, так і на практичному рівнях. Розкриття змісту основних теоретичних напрямків дослідження розвитку у психології. Аналіз основних принципів, закономірностей, механізмів психічного розвитку та особливостей розвитку людини як біо-соціо-духовної істоти на протязі онтогенезу.

Компетентності

ЗК1. Розуміння концептуальних і методологічних основ у галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей.

ЗК10. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності за спеціальністю.

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК3. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної

проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

СК5. Здатність до розробки та вирішення дослідницьких задач з психології розвитку та соціальної психології в межах різних наукових парадигм.

СК6. Здатність планувати та здійснювати психологічний супровід особистості в різних умовах діяльності та розвитку на підставі результатів теоретичного/емпіричного дослідження.

СК9. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність.

Програмні результати

ПРН13. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп, спільнот, організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

ПРН 15. Формулювати і перевіряти гіпотези, шукати шляхи розв'язання наукових проблем в обраній сфері; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень (опитувань, спостережень тощо).

ПРН17. Розробляти та апробувати програми психологічного супроводу особистості в різних умовах діяльності та розвитку на підставі результатів теоретичного/емпіричного дослідження.

ПРН18. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годин	Завдання
1.	Вступ до дисципліни «Психологія розвитку».	Розуміти та вміти означити суть предмету, завдань, методів, методологічних проблем психології розвитку.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
2.	Поняття розвитку та його основні принципи, закономірності, механізми.	Вміти розкрити суть поняття психічного розвитку, основних принципів психічного розвитку, закономірностей та механізмів психічного розвитку.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
3.	Психологічні теорії розвитку.	Ознайомитись з основними досягненнями, розробками в психології розвитку та вміти обґрунтовувати зміст психологічних теорій та періодизацій онтогенезу	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по

		особистості.		темі.
4.	Психологія розвитку людини в перинатальному та немовлячому періоді онтогенезу.	Ознайомитись з особливостями внутрішньоутробного розвитку та розвитку на першому році життя. Вміти означити особливості розвитку особистості за основними критеріями періодизації.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
5.	Психологія розвитку людини в період раннього віку.	Ознайомитись з особливостями розвитку людини в ранньому віці. Вміти означити особливості розвитку особистості за основними критеріями періодизації.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
6.	Психологія розвитку людини в дошкільному періоді онтогенезу.	Ознайомитись з особливостями розвитку дошкільнят. Вміти означити особливості розвитку особистості за основними критеріями періодизації.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
7.	Психологія розвитку людини в молодшому шкільному віці.	Ознайомитись з особливостями молодшого шкільного віку. Вміти означити особливості розвитку особистості за основними критеріями періодизації.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
8.	Психологія розвитку людини в підлітковому та юнацькому віці.	Ознайомитись з особливостями розвитку людини в підлітковому та юнацькому віці. Вміти означити особливості розвитку особистості за основними критеріями періодизації.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
9.	Особливості розвитку людини в період дорослості.	Ознайомитись з особливостями розвитку людини в період ранньої, середньої та пізньої дорослості. Вміти означити особливості розвитку особистості за основними критеріями періодизації.	4	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
4. Система оцінювання курсу				
Накопичування балів під час вивчення дисципліни				
Види навчальної роботи			Максимальна кількість балів	

Лекція	-
Семінарське заняття	30
Самостійна робота	-
Індивідуальне завдання	20
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя		5		5		5		5		5		5		5		5	10	
Самостійна р-та																		
Контрольна робота																		
Підсумковий контроль (екзамен)																	50	50
Всього за тиж-нь		5		5		5		5		5		5		5		5	10	50

6. Ресурсне забезпечення.

Література

Основна:

1. Александров Ю. В. Психологія розвитку: навч. посібник. Харків, 2015. 336 с.
2. Крайніков Є.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.: Арістей, 2004. 280 с.
3. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. К. : Академвидав, 2005. 360 с.
4. Самошкіна Л.М. Вікова психологія: навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом. Дніпропетровськ: вид-во ДНЕУ, 2006. 248 с.
5. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 346 с.
6. Токарева Н.М. Основи вікової психології : навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. Кривий Ріг, 2013. 283 с.

Додаткова:

7. Бочелюк В., Черепехіна О. Геронтопсихологія. Навчальний посібник. Вид-во: Сварог, 2023. 436 с.
8. Булах І.С. Психологія особистісного зростання підлітка. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003. 340 с.
9. Дуткевич Т. Дитяча психологія. К.: Центр початкової літератури. 2012. 424 с.
10. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. К.: Центр початкової літератури. 2007. 392 с.
11. Климишин О.І. Психологічні особливості розвитку духовності старшокласників у

процесі навчання. Дисерт. на здобут. наук. ступ. канд. псих. наук: 19.00.07. Івано-Франківськ, 2004. 220 с.

12. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К.: Рад. школа, 1989. 608 с.
13. Кузікова С.Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці. Монографія. Суми: Видавництво СумДПУ, 2020. 324 с.
14. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: Монографія. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 354 с.
15. Максименко Д.С. Як справлятися з гнівом дитини. Практична психологія. К.:ЦУЛ. 2021. 173 с.
16. Максименко Д. Психологічні особливості криз підлітка. Практична психологія. К.:ЦУЛ. 2020. 200 с.
17. Павелків Р.В. Дитяча психологія / Р.В.Павелків, О.П.Цигипало. К.: Академвидав, 2008. 431 с.
18. Павелків Р., Харченко Е. Геронтопсихологія: Медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. К.:Центр начальної літератури. 2020. 476 с.
19. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія. К.: Наш час, 2005. 280 с.
20. Ямницький В. М. Психологічні чинники розвитку життєтворчої активності особистості в дорослому віці : автореф. дис... д-ра психол. наук : 19.00.07. К., 2005. 40 с.
21. Сметаняк В.І. Методичні рекомендації до складання кандидатського іспиту зі спеціальності 19.00.07 – «Педагогічна та вікова психологія». Івано-Франківськ, 2014. 32 с.

6. Контактна інформація

Кафедра	Психології розвитку вул. Шевченка, 57 kpr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Док.психол. н., доц. Климишин О.І.
Контактна інформація викладача	olha.klymyshyn@pnu.edu.ua

7. олітика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на розвиток вищої освіти в Україні, що ґрунтується на засадах гуманізму, демократизму, національної самосвідомості та міжнаціональної толерантності. Пріоритетними напрямками організації освітнього процесу є формування світогляду майбутніх докторів філософії (відкрита комунікація, обмін думками тощо), розвиток креативності, створення оптимальних умов для їх самореалізації, широке застосування інформаційних технологій, впровадження дистанційної форми навчання, діджиталізація освіти та реалізація принципів СТЕМ-освіти.

У процесі навчання використовуються такі методи: лекція (ознайомлювальна, проблемно-пошукова, узагальнювальна); моделювання (образно-символічне, концептуальне, графологічне, структурно-логічне); компаративний аналіз; евристична бесіда; опрацювання першоджерел.

Серед методів контролю використано: усне опитування, письмова робота

(індивідуальні творчі завдання), тематичні повідомлення (доповіді-презентації).

Протягом вивчення дисципліни аспірант зобов'язаний: вчасно виконувати завдання, які зазначено у програмі (силабусі), приймати активну участь в роботі на семінарах, дотримуватись принципів академічної доброчесності при підготовці творчих робіт.

Викладач: Климишин Ольга Іванівна